

Natuur in beeld (3)

door Joke Bokhoven, Steven van den Brand en Jos Korenromp

Aangemoedigd door de vele reacties op de vorige afleveringen van „Natuur in beeld” in de jaargang 1984 van *Natura* komen wij nog eens terug op het thema natuurfotografie en natuurtekenen. De onderwerpen die in deze aflevering kort en bondig aan de orde komen zijn ontleend aan herhaaldelijk terugkerende vragen en suggesties van tekenende en fotograferende lezers. Met deze aflevering van *Natuur in beeld* sluiten wij deze rubriek in deze vorm nu af. Maar eerst . . .

Marius Kolvoort 70 jaar vogeltekenaar!

Amper 9 jaar oud tekende ons erelid Marius Kolvoort zijn eerste vogels en dit voorjaar is dat precies 70 jaar geleden.

„Vogels hebben tot op de dag van vandaag mijn grote belangstelling”, merkt hij tegenover onze collega’s van *Grasduinen* op, „en omdat ik zo graag teken is het vanzelfsprekend, dat ik juist hen zo uitgebreid heb vastgelegd. Maar tekenen is veel meer. Ook zoeken, waarnemen en bestuderen. In al die jaren heb ik ook planten, insecten en landschappen getekend en mij met allerlei schilderstijlen beziggehouden. Ik heb het bij het figuratief tekenen gehouden”.

Dat dit figuratieve tekenen Marius Kolvoort goed afging, blijkt niet alleen uit zijn bijdragen aan het televisieprogramma „Ja natuurlijk!” en bladen als *Grasduinen*, *Het Vogeljaar* e.a. maar vooral ook uit de bonte kleur aan tekeningen waarmee hij vele jaargangen *Natura*, *Wetenschappelijke Mededelingen* en *Bibliotheekuitgaven* van de KNNV verrijkte. Geen wonder dat hij, uitnemend veldbioloog en illustrator, niet alleen erelid van de KNNV werd, maar tevens werd onderscheiden met de Heimans- en Thijsseprijs! En om dan nu, na zeventig jaar vogels tekenen, nog te kunnen zeggen „Ach wat is mooi? Zelfs een doodgewone mus is een pracht. Als je maar goed wilt kijken! . . . Dat is méér dan een felicitatie waard!”

Een echte „Kolvoort”

Natuurtekenen en -schilderen

Uit de reactie van nogal wat lezers blijkt, dat men zich wel aangetrokken voelt tot het tekenen en schilderen van planten en dieren, landschappen e.d., maar dat ook hier alle begin moeilijk is en dat men in de beginfase soms maar moeilijk

zijn draai kan vinden. Men vraagt dan vaak of er geen goed boek is om te leren schilderen of tekenen . . . Natuurlijk bestaan er goede boeken over dit onderwerp, maar o.i. kan men dit metier toch maar het beste oppakken door in te schrijven voor een cursus. Bij instellingen als de Volksuniversiteit, 't Nut, creatieve

centra e.d. kan men meestal goed terecht voor cursussen voor beginners en gevorderden en misschien is het zelfs mogelijk om eens een cursus natuurtekenen onder auspiciën van uw KNNV-afdeling te organiseren.

Lukt het u niet om zo een cursusplaats te veroveren, dan bieden de cursussen van de Leidse Onderwijs Instellingen (LOI) en Teleac misschien uitkomst. Tenslotte verscheen er bij uitgeverij Het Spectrum nog een teken- en schilder cursus in boekvorm die u op een zeer aantrekkelijke wijze (maar . . . zonder daadwerkelijke begeleiding van een docent!) laat kennismaken met de verschillende kanten van het tekenen en schilderen. In zijn soort één van de beste boeken!

- Ian Simpson, **SPECTRUM TEKEN- EN SCHILDER-SCHOOL**, Uitg. Het Spectrum, Utrecht.

En wilt u zich verder verdiepen in het natuurtekenen, dan kan de bestudering van het werk van kunstenaars en de in de vorige afleveringen van „Natuur in beeld” vermelde natuurtekenaars een bron van inspiratie vormen. In bladen als Kunstbeeld, Natuurbehoud en Grasduinen vindt men regelmatig interessante tentoonstellingen aangekondigd.

Natuurfotografie en visie

Veel natuurfotografen houden zich bezig met het vastleggen, registreren van natuur en landschap op foto en dia. Het vastleggen en documen-

teren vormt stellig één van de belangrijkste kanten van de natuurfotografie. Sommige natuurfotografen, liefhebbers en vaklieden, wensen echter een stap verder te gaan en zij willen, de beeldende middelen van de fotografie optimaal benuttend, niet slechts registreren, maar ook interpreteren. Aldus komen zij tot een vorm van natuurfotografie waaruit een bepaalde visie op de natuur naar voren komt. Men kan hierbij denken aan de landschapsfotografie van Toon Fey, ondermeer in het Biesboschboek van Hans de Boois de fotografie van Jo Brunenberg (o.a. in Grasduinen) of Ruth van Crevel (in o.a. Meijndelboek en Natura '83).

Hoewel er niets op tegen is om puur registratief met de natuurfotografie bezig te zijn, blijken steeds meer

Creatieve landschapsfotografie in zwart-wit
Foto: Pen Walther

natuurfotografen hun natuurfotografie een meer beschouwend karakter te willen geven door „iets meer” te doen dan louter vastleggen. Getuige de inzendingen bij fotowedstrijden als die van Grasduinen lukt dat ook vaak. Niet zelden onttaarden dergelijke pogingen echter in – al dan niet van grote fotografen geleende – maniertjes en dan zijn we nog niet zoveel verder. Om dit te voorkomen en om al fotograferende een eigen visie en „stiel” van fotograferen te ontwikkelen bevelen we u graag volgende titels ter lezing aan:

- Ewald Stark; **DAS SCHÖNE ALS ZIEL**. Zur Ästhetik und Psychologie der visuellen Wahrnehmung. Falken-Verlag, Niedernhausen (BRD).
- Wim Noordhoek; **COMPOSITIE IN DE KLEURENFOTOGRAFIE**. Uitg. Focus-Elsevier, Amsterdam.
- Pan Walther; **SEHEN EMPFINDEN UND GESTALTEN**. Verlag Laterna Magica, München.

Zwart-wit-fotografie

Gaan de eerste twee van bovenstaande titels over kleurenfotografie, het laatste boek, van Pan Walther, heeft de zwart-wit-fotografie tot onderwerp. Wie mocht denken, dat het door de stormachtige opkomst van de kleurenfotografie gedaan is met de zwart-wit-fotografie, heeft het bij het verkeerde eind. In de wat meer beschouwende fotografie en in de publicitaire fotografie (kranten en tijdschriften) maakt de zwart-wit-fotografie zelfs een nieuwe bloei door en in de als paddestoelen uit de grond komende fotogaleriën vinden we veel kunstzinnige fotografie in zwart-wit. Nu ook Natura om technische redenen voorlopig bij voorkeur zwart-wit-foto's zal reproduceren, zouden we de natuurfotografen in KNNV-kring willen opwekken om nog weer eens een rolletje zwart-wit-film in hun camera te stoppen en ons de resultaten eens op te stu-

ren. De Natura-redactie kan altijd goed fotomateriaal gebruiken! En . . . wilt u uw kennis van het zwart-wit-procédé nog eens ophalen, dan bestaat er een dijk van een handboek:

- De Jong; **HANDBOEK ZWARTWITFOTOGRAFIE**. Uitg. Focus-Elsevier, Amsterdam.

En . . . wilt u meteen doorstoten naar de hogeschool van de zwart-wit-fotografie, probeert u dan eens een boek van Ansel Adams te pakken te krijgen. In Nederland is nog niets van zijn hand verschenen, maar wie belang stelt in zijn puntgave landschapsfotografie en het door hem ontwikkelde lichtmeet/belichtingssysteem, het zgn. zône-systeem, verwijzen wij graag naar de Duitse editie van zijn bekendste boek, dat onder de titel **MEISTERPHOTOS** verscheen bij het Christian-Verlag in München.

Thematische natuurfotografie

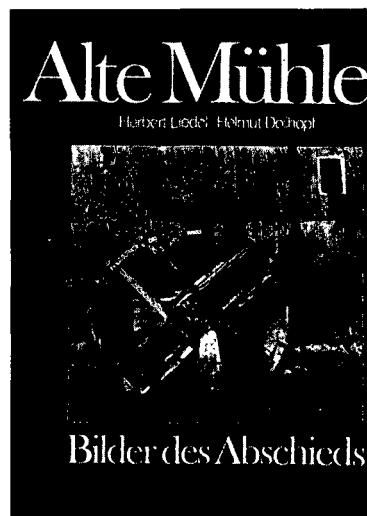
Naast specialisatie in bv. landschaps-, macro-, micro- of dierfotografie vormt „thematische fotografie” een prima remedie om te ontkomen aan de teleurstellingen die er vastzitten aan dozen vol ongeordende, lukraak gefotografeerde dia's en foto's of negatieven. Zowel bij specialisatie, als bij thematische fotografie vormt „beperking” de sleutel naar het fotografisch geluk. Immers door maar niet steeds „alles” lukraak te fotograferen, maar ons te beperken tot een bepaald terrein/thema waarop we ons thuisvoelen, zal er vanzelf ook wat meer lijn en opbouw in onze fotografie komen.

Bij thematische fotografie, d.w.z. waarbij u uw fotografische activiteiten om een bepaald thema groepeer – en dat kan variëren van de Biesbosch tot een aardig natuurgebied/landschap bij u in de buurt, van „bomen in ons landschap” tot „waterbeestjes”! –, behoeft u zich niet per se te specialiseren in deze of gene tak van de fotografie, maar u

richt zich gewoon een poos op uw thema, dat u heel consequent in beeld probeert te brengen. Er zijn in uw omgeving vast wel onderwerpen te vinden!

En . . . beperkt u zich dan meteen niet ten aanzien van het tijdstip van de dag en de weersomstandigheden waaronder u fotografeert. U zult zien, dat het juist vaak niet stralend zonnig moet zijn om de sfeer van het landschap in uw platen te krijgen!

Goede voorbeelden van thematische fotografie vindt men in ons taalgebied in streekgerichte boeken als de serie Ontdekboeken van VARA/IVN (foto's: Chiel Westra), boeken als „Plantenrijk” en „Waterrijk” (foto's: Jan den Hengst), het Meijendelboek (foto's: Ruth van Crevel en Eric Wanders) e.a. Meestal vullen tekst en foto's elkaar in dergelijke boeken aan. Een genre thematische fotografie met een sterk esthetisch en beschouwend karakter, waarbij de tekst nauwelijks een rol speelt vindt men in „galerie-boeken” als **ALTE MÜHLEN-BILDER DES ABSCHIEDS** van Liedel en Dolhopf (Stürtz-Verlag, Würzburg) en de prachtige fotografische impressie van de laatste Alpenwouden van Tomáš en Lida Miček, die onder de titel **URWÄLDER DER ALPEN** verscheen bij het List Verlag in München. Prachtige fotografie!

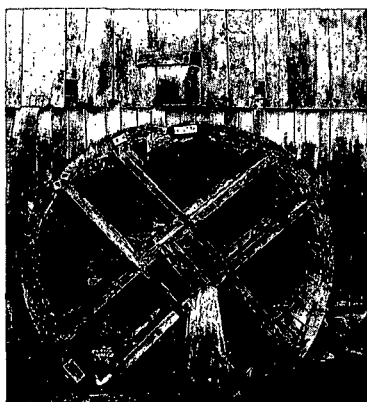

Foto uit Alte Mühlen-Bilder des Abschieds van Liedel en Dolhopf

Wat doen we met onze dia's en foto's?

Fotograferen en „de platen willen laten zien” zijn veelal onlosmakelijk met elkaar verbonden. Toch verdwijnen er nogal wat foto's en dia's in de beruchte „schoenen-doo's” en raken dan in de vergetelheid. Dat is zonde, want er kan met fotowerk dat maar even boven het niveau van het „kiekje” uitsteekt binnen een KNNV-afdeling zoveel gedaan worden! We noemen hier:

- dia-avonden van en voor leden, waarop men iets vertelt over een belangwekkende waarneming of

een boeiend terreintje, over een excursie of andere KNNV-activiteit;

- het gebruik van foto's en dia's bij het inrichten van uw KNNV-stalletje waarmee u op groene en andere markten, kennismakings-bijeenkomsten voor nieuwe bewoners van een gemeente e.d. present bent;
- het samenstellen van een diaserie die voor propagandadoeleinden gebruikt wordt;
- het samenstellen van een ruim geïllustreerd en gedocumenteerd afdelingslogboek (dat leden ook kunnen lenen);
- het illustreren van rapporten, boekjes en folders die uw afdeling uitgeeft;
- het samenstellen en verzorgen van dia-lezingen voor groene verenigingen (Ina Marbus-Hotho, Lijndraaijer 103, 1625 ZR Hoorn geeft u graag informatie hoe u op de lezingenlijst van de KNNV kunt komen!);
- het inrichten van foto-exposities;
- ter inzage foto's inzenden aan de Natura-redactie;
- het meedoen aan fotowedstrijden, zoals bladen als Grasduinen deze organiseren!

- inzenden voor fotojaarboeken zoals het zojuist bij het Kilda-Verlag in Greven (BRD) verschenen zeventalige jaarboek **NATURFOTOGRAFIE/NATURE PHOTOGRAPHY** 85/86.

Al met al: mogelijkheden genoeg om uw natuurfoto's ergens te laten zien. Het spreekt vanzelf, dat u daarbij wel zoveel zelfkritiek moet kunnen opbrengen, dat u alleen daar met uw foto's aanklopt waar zij, gelet op hun kwaliteit, thuishoren. En . . . wees blij met een eerlijk oordeel van anderen, óók wanneer dit kritisch of zelfs afwijzend is!

Zie in de rubriek Boekbesprekingen de recensies over fotoboeken.

Contact-adres van de auteurs:

Vogelstudie... veldwerk en verslaglegging (tek.: Peter van Straaten)

Vogelstudie . . . Veldwerk en Verslaglegging
Tekening: Peter van Straaten